

УДК 347.961.1

О. Овчаренко, кандидат юридичних наук, асистент кафедри організації судових і правоохоронних органів Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»

Проблеми запобігання незаконному втручанням в діяльність судових органів України

У статті аналізується проблема процесуальної незалежності суддів в сучасних українських реаліях, пропонуються шляхи посилення гарантій її нормативного забезпечення. Виділено дві групи чинників неправомірного впливу на судову владу в цілому і конкретних суддів при здійсненні правосуддя — зовнішні і внутрішні.

Ключові слова: незалежність і неупередженість суддів, незаконний вплив на суд, суддівський індемнітет, відповідальність за втручання в діяльність суду.

Україна, як проголошено в Конституції України, є демократичною, правовою державою. Однією з фундаментальних засад демократичного суспільства є незалежність судів і суддів. Загальноновизнано, що вказана засада є передумовою верховенства права та основоположною гарантією справедливого суду. Виконавча і законодавча гілки влади повинні гарантувати незалежність суддів і утримуватися від кроків, які б могли поставити її під загрозу [1]. Відповідно до пп. 1 і 2 Основних принципів незалежності судових органів 1985 р., незалежність судових органів гарантується державою і закріплюється в Конституції або законах країни. Усі державні та інші установи зобов'язані шанувати незалежність судових органів і дотримуватися її [2, с. 168–170].

Конституція України встановлює, що незалежність і недоторканність суддів гарантуються Конституцією і законами України. Вплив на суддів у будь-який спосіб забороняється (ч. 1, ч. 2 ст. 126 КУ) [3]. Згідно з ч. 1 ст. 47 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» суддя у своїй діяльності щодо здійснення правосуддя є незалежним від будь-якого незаконного впливу, тиску або втручання [4]. Це означає заборону будь-яких дій стосовно суддів незалежно від форми їх прояву з боку державних органів, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб, установ, організацій, громадян та їх

об'єднань, юридичних осіб з метою перешкодити виконанню суддями професійних обов'язків чи схилити їх до винесення неправосудного рішення. Заборона впливу на суддів у будь-який спосіб поширюється на весь час обіймання ними посади судді [5, с. 2–6].

Проблема забезпечення незалежності суддів набула досить ґрунтовного висвітлення у науковій юридичній літературі. Вчені досліджують як зміст і складові елементи цієї фундаментальної правової засади, так і окремі аспекти її практичної реалізації [див.: 6; 7; 8, с. 100–103]. Актуальність дослідження проблем суддівської незалежності не викликає сумнівів, виходячи із положень Основного Закону України і Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 07.07.2010 р., які встановлюють підвалини для її забезпечення. На жаль, судова влада в Україні знаходиться в умовах, коли вона постійно вимушена доводити своє право на існування, протистояти могутньому суспільному і політичному тиску. Отже, у цій статті ми намагатимемося узагальнити існуючі види незаконного впливу на суд у сучасних українських реаліях, а також запропонувати шляхи їх зменшення за допомогою удосконалення норм чинного законодавства про судоустрій.

Впливи на суддю при здійсненні правосуддя можуть бути досить різноманітними. За правовою позицією Пленуму Верховного Суду України втручання у діяльність судових органів слід тлумачити як «вплив на суддю у будь-якій формі (прохання, вимога, вказівка, погроза, підкуп, насильство, критика судді в засобах масової інформації до вирішення справи у зв'язку з її розглядом тощо) з боку будь-якої особи з метою схилити його до вчинення чи невчинення певних процесуальних дій або ухвалення певного судового рішення. При цьому не має значення, за допомогою яких засобів, на якій стадії процесу та в діяльність суду якої інстанції здійснюється втручання» [5, с. 2–6, п. 11].

Проводячи найбільш загальну класифікацію негативних впливів на судову владу в цілому і конкретних суддів зокрема, можна відзначити дві групи чинників впливу — *зовнішні* та *внутрішні*. До першої групи належать найрізноманітніші прояви неправомірного тиску на суд і спроби різноманітних посадових осіб схилити суд до прийняття рішення у власних інтересах. При цьому зовнішні чинники можна поділити на державні (спроби державних службовців та інших посадових осіб вплинути на постановлення судового рішення) та суспільні (втручання громадськості в діяльність судової влади). Такі випадки є досить частими для вітчизняної правової системи, коли на суд здійснюється

моральний, психологічний та інші види впливу через засоби масової інформації, через Інтернет, безпосередньо на суддів або в інший спосіб. Особливо агресивними на сьогодні є спроби найвищих посадових осіб держави (народних депутатів, політиків, представників органів виконавчої влади тощо) домогтися прийняття в суді вигідних їм рішень.

Приміром, у березні 2008 р. Рада суддів України зробила заяву щодо неправомірного тиску на суд із боку народних депутатів. Таке звернення стало реакцією вищого органу суддівського самоврядування на організовану та проведену членами і працівниками секретаріату парламентського Комітету з питань правосуддя перевірку діяльності Стрийського міськрайонного суду Львівської області. Зокрема, на адресу голови Апеляційного суду Львівської області Валентина Государського надійшла урядова телеграма за підписом першого заступника голови Комітету Верховної Ради з питань правосуддя Юрія Кармазіна, у якій повідомлялося про те, що 20 лютого 2008 р. вказаним Комітетом «було створено депутатську комісію з перевірки діяльності Стрийського міськрайонного суду Львівської області». У телеграмі також зазначалося, що з метою виконання цього рішення Комітету до м. Львова відряджені двоє народних депутатів та головний консультант секретаріату Комітету. 27 та 28 лютого вказана комісія перебувала у Львівській області і здійснила певні дії з перевірки діяльності Стрийського міськрайонного суду, повідомляє прес-служба суду. У цьому зв'язку Рада суддів України наголосила, що ані Конституцією України, ані чинним законодавством не передбачено здійснення комітетами Верховної Ради України та окремими народними депутатами парламентського контролю у формі перевірок діяльності судів [9].

У 2010 р. громадськості став відомий інший випадок. Депутат від Партії регіонів Ігор Плохой чинив тиск на голову Одеського апеляційного адмінсуду Віктора Алексеєва, про що останній зробив публічну заяву. Суддя вказав, що депутат наполегливо вимагав від нього ухвалити незаконне рішення по виборах мера Болграда, щоб суд визнав перемогу на виборах близького до нього Володимира Качанова, тоді як вибори виграв інший кандидат — Сергій Корольов. Після цього депутат став робити заяви про корупцію в судах, намагався тиснути на суддю [10]. Відповідна огласка цього випадку була необхідною, щоб суддя мав змогу ухвалити справедливе рішення у справі.

Питання втручання посадових осіб держави різного рівня в діяльність судової системи постають особливо гостро напередодні виборів.

Ці явища змушують органи суддівського самоврядування надавати відповідну оцінку незаконним діям окремих політиків. Так, у зверненні до суб'єктів виборчого процесу від 29 серпня 2012 р. Рада суддів України звертає увагу на випадки дискредитації судової системи України, які є характерним для політичних сил незалежно від їх ідеологічного спрямування. Останні намагаються дестабілізувати судову систему, підірвати її авторитет, а отже, і авторитет держави [11]. Безумовно, такі явища є неприпустимими у громадянському суспільстві й мають отримувати належну правову кваліфікацію з боку правоохоронних органів.

Проблема неправомірного впливу на суддів неодноразово привертала увагу Конституційного Суду України. Так, ще в 1999 р. Суд у Рішенні у справі про запити народних депутатів України відзначив, що воно є обмеженим і не поширюється на питання, пов'язані із здійсненням правосуддя у конкретних справах [12]. У 2004 р. у Рішенні у справі про незалежність суддів як складової їхнього статусу, КС України, роз'яснюючи положення ч. 2 ст. 126 Основного Закону, за яким вплив на суддів у будь-який спосіб забороняється, вказав, що «це означає заборону щодо суддів будь-яких дій незалежно від форми їх прояву з боку державних органів, установ та організацій, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб, громадян та їх об'єднань, юридичних осіб з метою перешкодити виконанню суддями професійних обов'язків або схилити їх до винесення неправосудного рішення тощо» [13].

У 2011 р. Конституційний Суд України підтвердив наведені правові позиції. На думку авторів подання до суду, 54-х народних депутатів України, ч. 1 ст. 6 і ч. 1 ст. 47 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо незалежності суддів при здійсненні правосуддя допускають можливість законного втручання, впливу чи тиску у здійсненні суддею правосуддя, що суперечить ст. 6, ч. 2 ст. 8, ч. 1, ч. 2 ст. 126, ч. 1 ст. 129 Конституції України. Суд, аналізуючи зміст цього подання, дійшов таких висновків. По-перше, відповідно до ч. 2 ст. 126 Основного Закону України і ч. 1 ст. 6, ч. 1 ст. 47 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» судді при здійсненні правосуддя незалежні і підкоряються лише закону, а вплив на них у будь-який спосіб забороняється; незалежність і недоторканність суддів гарантуються Конституцією і законами України. По-друге, забороняючи у положенні ч. 2 ст. 126 Основного Закону України вплив на суддів «у будь-який спосіб»,

законодавець об'єднав усі можливі способи впливу на суддів. Положеннями ст. 47 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», хоча і не відтворена вищеназвана норма Конституції України, однак конкретизовані форми неприпустимого впливу на суд під час здійснення правосуддя. По-третє, уточнене формулювання у Законі конституційного принципу незалежності судів та суддів не є його звуженням, тому що вказана норма застосовується у системному зв'язку з положеннями ч. 2 ст. 126 Конституції України з урахуванням верховенства конституційних норм і принципу їх прямої дії. На підставі викладеного Конституційний Суд України дійшов висновку, що положення ч. 1 ст. 6 і ч. 1 ст. 47 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» не допускають можливість вчинення законного впливу на суддів, оскільки відповідно до ч. 2 ст. 126 Конституції України забороняється вплив на суддів у будь-який спосіб [14].

Досить цікавим з нашої точки зору є питання суспільного впливу на суд при прийнятті ним юридично значущих рішень. Події останніх років в Україні свідчать про те, що суспільство у цілому, а також окремі соціальні групи здатні певною мірою впливати на відправлення правосуддя. Згадаємо події так званої «помаранчевої» революції, коли натовп постійно знаходився під стінами Верховного Суду України під час розгляду ним справи про оскарження результатів виборів Президента України 2004 р. Можна довго сперечатися щодо правової оцінки і наслідків вказаного рішення Верховного Суду України [15], але не можна відкидати очевидний факт того, що на зміст того рішення вплинула загальна суспільна атмосфера на момент його прийняття. Коли вулиці столиці були наповнені протестувальниками, коли суспільні заворушення охопили всю країну, суд не міг прийняти рішення не враховуючи таких обставин. Безумовно, конструкція судового процесу має будуватися у такий спосіб, щоб мінімізувати вказані впливи на суд та суддів, однак їх не можна повністю уникнути.

Можна навести приклад, коли під впливом громадськості суд змушений був змінити вже ухвалене рішення. У травні 2012 р. Центральний райсуд м. Миколаїв розпочав слухання резонансної справи про жорстоке зґвалтування й побиття 19-річної О. Макар, яка померла через 3 тижні від отриманих травм. З урахуванням обставин справи 24 травня суд прийняв рішення про проведення судових слухань у закритому режимі. Це викликало обурення як потерпілої (якою виступала мати померлої дівчини), так і громадськості і представників право-

охоронних органів. Зокрема, Генеральний прокурор В. Пшонка висловив думку, що справа О. Макар має слухатись частково у відкритому режимі. Закритими мають бути лише засідання, де вивчатимуться докази, які не можна оприлюднювати [16]. У зв'язку із цим на початку червня цей суд задовольнив клопотання прокурора щодо відкритого судового розгляду даної справи, за винятком окремих засідань, де вивчатимуться докази інтимного характеру, що не підлягають розголошенню [17].

Як аргумент на підтвердження тези про те, що останніми роками вплив громадськості на суд лише зростає, можна навести ще багато прикладів подій останніх років, коли ті або інші судові справи викликали широкий резонанс у суспільстві, й суди приймали рішення під супровід суспільних зібрань, мітингів за вікнами [18]. Особливо вразливими для цих подій є найвищі судові органи, що розташовані в столиці України — Києві. Це пояснюється тим, що в столиці сконцентрований центр усіх суспільних подій та розміщені найвищі органи державної влади. Водночас не всі з цих випадків можна кваліфікувати як незаконний вплив на суд. Деякі з них, як-от справа О. Макар, є прикладом того, як пересічні громадяни змушують суд брати до уваги свою позицію при ухваленні процесуальних рішень. У такий спосіб люди намагаються досягти соціальної справедливості у справі.

Чинники внутрішнього впливу на суд можна знайти в самій судовій системі. Насамперед до них можна віднести вплив на суддів при розгляді й вирішенні юридично значущих справ з боку вищих судів і суддів, що займають адміністративні посади в судах. Пленум Верховного Суду України вирізняє такі форми незаконного внутрішнього впливу на суддів, як: а) непроцесуальний вплив на суддю з боку інших суддів, у тому числі тих, що обіймають адміністративні посади в судах; б) встановлення контролю за здійсненням судочинства суддею, виклик його до вищестоящих судів та вимагання звітів чи пояснень про розгляд конкретних справ; в) витребування від судді будь-якої інформації чи довідок про хід та перспективи розгляду справи, іншої інформації, яка може надаватися лише сторонам у справі та іншим особам, визначеним процесуальним законодавством, а також відомостей, які становлять таємницю нарадчої кімнати [5, с. 2–6, п. 2].

Варто відзначити, що судова реформа 2010 р. суттєво зменшила внутрішньо корпоративні ризики впливу на суддів. По-перше, були зружені повноваження голів судів, які втратили право не лише розпо-

діляти судові справи, а й фактичні важелі контролю за дотриманням суддями трудової дисципліни. По-друге, було введено автоматизовану систему документообігу, яка здійснює поділ справ між суддями. Основним принципом визначення персонального складу суду є вірогідність розподілу справ під час реєстрації в суді позовних заяв, клопотань та скарг (ст. 15 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»). По-третє, Конституційний Суд України Законом у Рішенні від 11 березня 2011 р. № 2-рп/2011 визнав неконституційною редакцію статті 25 Закону України «Про Вищу раду юстиції» від 13 травня 2010 р., згідно з якою остання отримала право витребувати від суду копію всієї судової справи, розгляд якої не закінчено. Суд вказав, що таким чином Вища рада юстиції дістала право перевіряти судові справи судів усіх рівнів та інстанцій до закінчення їх розгляду судами, а також давати оцінку процесуальним діям суддів щодо розгляду конкретної судової справи, хоча такі повноваження не передбачені статтею 131 Конституції України для цього органу і можуть здійснюватися тільки судами апеляційної чи касаційної інстанції. Така оцінка, на думку Суду, до винесення ним остаточного рішення у справі є втручанням у здійснення правосуддя, що суперечить частинам 1, 2 ст. 126, ч. 1 ст. 129 Конституції України [19].

Відповідно до ч. 5 ст. 124 Конституції України судові рішення є обов'язковими до виконання на всій території України і тому вважаються законними, доки вони не скасовані в апеляційному чи касаційному порядку або не переглянуті компетентним судом в іншому порядку, визначеному процесуальним законом, в межах провадження справи, в якій вони ухвалені. Ця норма, яку можна охарактеризувати як презумпція законності судових рішень, є важливою гарантією незалежності суддів при прийнятті рішень.

Пленум Верховного Суду України роз'яснив, що виключне право перевірки законності та обґрунтованості судових рішень має відповідний суд згідно з процесуальним законодавством. Оскарження у будь-який спосіб судових рішень, діяльності судів і суддів щодо розгляду та вирішення справи поза передбаченим процесуальним законом порядком у справі не допускається, і суди повинні відмовляти у прийнятті позовів та заяв із таким предметом [5, с. 2–6, п. 10]. Це положення має концептуальне значення, оскільки сьогодні в суспільстві досить часто лунають твердження щодо необхідності перевірки судових рішень іншими органами і посадовими особами. Однак

для цього існують процесуальні процедури оскарження рішень судів, під час яких оцінюються законність і обґрунтованість рішень нижчих судів, встановлюються і виправляються факти порушення судами законодавства.

Іншим важливим положенням законодавства про статус суддів та процесуальних кодексів є так званий «суддівський індемнітет», тобто відсутність правової відповідальності суддів за висловлену позицію по справі, якщо така позиція укладається в межі, передбачені законом [20, с. 73]. Приміром, кожна стаття Особливої частини КК України має мінімальну та максимальну межу призначення покарання: від найбільш м'якого до найбільш суворого (іноді така розбіжність є надзвичайною). Вибір судді в даному випадку буде залежати як від положень Загальної частини КК України, обставин справи, так і від особистого переконання. Це його правова позиція по справі. Міжнародно-правові стандарти і чинне законодавство у цьому аспекті стають на захист судді. Так, відповідно до п. 5 Рекомендації Комітету міністрів Ради Європи «Щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки» 2010 р. судді повинні мати необмежену свободу щодо неупередженого розгляду справ відповідно до законодавства та власного розуміння фактів [1]. Згідно з п. 2 ст. 47 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», суддя не зобов'язаний давати жодних пояснень щодо суті справ, які перебувають у його провадженні, крім випадків, установлених законом.

Кримінальний кодекс України (ст. 376) передбачає кримінальну відповідальність за втручання в будь-якій формі в діяльність судді з метою перешкодити виконанню суддею своїх службових обов'язків чи домогтися винесення неправосудного рішення [21]. Тим самим гарантується свобода волевиявлення суддів у процесі винесення рішення.

Гарантією незалежності суддів при відправленні правосуддя також є встановлений процесуальний порядок постановлення ними рішень. Так, відповідно до ст. 371 КПК України суд ухвалює вирок іменем України безпосередньо після закінчення судового розгляду. Вирок ухвалюється в нарадчій кімнаті складом суду, який здійснював судовий розгляд [22]. Під час наради суддів у відведеному для цього спеціальному приміщенні можуть перебувати лише судді, до входять до складу суду по даній справі. Присутність інших осіб не допускається. Судді не мають права розголошувати судження, що були висловлені в нарадчій кімнаті.

Під час судової реформи 2010 р. була посилена відповідальність сторін за неповагу до суду. По-перше, змінилася санкція положень КУпАП, яка передбачає відповідальність за неповагу до суду. Згідно зі ст. 185³ КУпАП штраф за неповагу до суду і злісне ухилення експерта, перекладача від явки в суд становить від 20 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. По-друге, у процесуальному законодавстві з'явилася норма, яка дозволяє застосовувати вищенаведені заходи адміністративного примусу безпосередньо в залі суду [23]. Так, відповідно до ст. 162 ЦПК України учасники цивільного процесу, а також інші особи, присутні в залі судового засідання, зобов'язані беззаперечно виконувати розпорядження головуючого, додержуватися в судовому засіданні встановленого порядку та утримуватися від будь-яких дій, що свідчать про явну зневагу до суду або встановлених в суді правил. Питання про притягнення особи до відповідальності за прояв неповаги до суду вирішується судом негайно після вчинення порушення, для чого в судовому засіданні із розгляду цивільної справи оголошується перерва [24].

Підсумовуючи викладене, варто виділити дві групи чинників неправового впливу на судову владу у цілому і конкретних суддів при відправленні правосуддя — зовнішні та внутрішні. До першої групи належать найрізноманітніші прояви неправомірного тиску на суд і спроби різноманітних посадових осіб схилити його до прийняття рішення у власних інтересах. Тиск на суддів може виходити як від державних службовців та інших посадових осіб, так і від суспільних груп і окремих громадян. У деяких випадках суспільний вплив на суд має характер прагнення досягти соціальної справедливості й не є протизаконним. До чинників внутрішнього незаконного впливу на суд можна віднести: а) непроцесуальні відносини з іншими суддями; б) адміністративний контроль за відправленням правосуддя з боку вищестоящих суддів або органів суддівського співтовариства; в) витребування від судді будь-якої інформації чи довідок про хід та перспективи розгляду справи.

До заходів, спрямованих на усунення протиправного впливу на суд, можна віднести: а) удосконалення процесуального порядку ухвалення судового рішення; б) посилення юридичної відповідальності за неповагу до суду і втручання у судову діяльність; в) заборону неправового тиску на суддів при відправленні правосуддя для усіх органів і посадових осіб держави, а також пересічних громадян.

Список використаної літератури

1. Щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки [Електронний ресурс] : рек. Ком. міністрів Ради Європи від 17.11.2010 р. № R (94)12. — Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_a38. — Заголовок з екрана.
2. Основні принципи незалежності судових органів: схвал. резолюцією ГА ООН від 29.11.1985 р., № 40/32 та від 13.12.1985 р. № 40/146. // *Международ. акты о правах человека* : сб. док. — М., 2000. — С. 168 — 170.
3. Конституція України від 28.06.1996 р. // *Відом. Верхов. Ради України*. — 1996. — № 30. — Ст. 141.
4. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 07.07.2010 р. № 2453-VI // *Офіц. вісн. України*. — 2010. — № 55(1). — Ст. 1900.
5. Про незалежність судової влади : Постанова Пленуму Верховного Суду України № 8 від 13 червня 2007 р. // *Вісн. Верхов. Суду України*. — 2007. — № 6. — С. 2 — 6.
6. Городовенко В. В. Проблеми незалежності судової влади : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.10 / В. В. Городовенко. — Х., 2006. — 20 с.
7. Москвич Л. М. Ефективність судової системи: концептуальний аналіз : монографія / Л. М. Москвич. — Х. : Фінн, 2011. — 384 с.
8. Толочко О. Деякі шляхи удосконалення гарантій незалежності суддів / О. Толочко // *Юрид. журн.* — 2005. — № 10. — С. 100–103.
9. Судді заявляють, що здатні корумпуватися і без Кармазіна [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.4post.com.ua/main/77361.html>. — Заголовок з екрана.
10. Регіонал тероризує суддю телефонними дзвінками [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.judges.org.ua/dig1734.htm>— Заголовок з екрана.
11. Звернення Ради суддів України до суб'єктів виборчого процесу від 29 серпня 2012 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=HnD7xTpXl1vnYfbcSQ&sig2=VXmyX52pFC62jWjsSMS97g>. — Заголовок з екрана.
12. Рішення Конституційного Суду України у справі про запити народних депутатів України від 19.05.1999 р. № 4-рп/99 // *Офіц. вісн. України*. — 1999. — № 20. — С. 283.
13. Рішення Конституційного Суду України у справі про незалежність суддів як складової їхнього статусу від 01.12.2004 р. № 19-рп/2004 // *Офіц. вісн. України*. — 2004. — № 49. — Ст. 3220.
14. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 54 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України «Про судоустрій і статус суддів» № 8-рп/2011 від 12.07.2011 р. // *Офіц. вісн. України*. — 2011. — № 60. — Ст. 2417.
15. Верховенство права: законодавчий бюлетень. — К. : IREX Про Медія, 2005. — 80 с. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://irex.ua/files/media/V_P_final.pdf/ — Заголовок з екрана.

16. Виктор Пшонка: «Дело Оксаны Макара должно быть частично открытым» [Електронний ресурс] / А. Жуков. — Режим доступу: <http://kr.ua/daily/290512/339812/>. — Заголовок з екрана.
17. Суд змусили відкрито розглядати справу Оксани Макара [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.judges.org.ua/dig2884.htm>. — Заголовок з екрана.
18. Житомирська молодь вийшла на марш в підтримку сім'ї Павліченків [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.0412.in.ua/news/print/250176>. — Заголовок з екрана.
19. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 53 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України «Про Вищу раду юстиції» від 11.03.2011 р. № 2-рп/2011 // Офіц. вісн. України. — 2011. — № 23. — Ст. 965.
20. Подкопаев С. В. Дисциплінарна відповідальність суддів: сутність, механізми реалізації : монографія / С. В. Подкопаев. — Х. : Вид. дім «ІНЖЕК», 2003. — 186 с. — С. 73.
21. Кримінальний кодекс України // Відом. Верхов. Ради України. — 2001. — № 25. — Ст. 131.
22. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI // Голос України. — 2012. — 19 трав. — № 90–91.
23. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відом. Верхов. Ради УРСР. — 1984. — № 51. — Ст. 1122.
24. Цивільний процесуальний кодекс України // Відом. Верхов. Ради України. — 2004. — № 40–41, 42. — Ст. 492.

Стаття надійшла до редколегії 20.02.2013.

Овчаренко Е. Проблемы предотвращения незаконного вмешательства в деятельность судебных органов Украины

В статье анализируется проблема процессуальной независимости судей в современных украинских реалиях, предлагаются пути усиления гарантий ее нормативного обеспечения. Выделены две группы факторов неправомерного влияния на судебную власть в целом и конкретных судей при отправлении правосудия — внешние и внутренние. К внешним факторам автор относит разнообразные проявления неправомерного давления на суд, попытки должностных лиц органов государственной власти склонить судью к принятию решения в собственных интересах. Среди факторов внутреннего незаконного влияния на судью автор выделяет: а) непроцессуальные отношения с другими судьями; б) административный контроль за отправлением правосудия со стороны вышестоящих судей, а также органов судейского сообщества; в) истребование от судьи любой информации или справок о ходе и перспективах разбирательства дела.

Ключевые слова: независимость и непредубежденность судей, незаконное влияние на суд, судейский индемнитет, ответственность за вмешательство в деятельность суда.

Ovcharenko O. Problems of Prevention of Illegal Interference within the Work of Judiciary in Ukraine

The author analyses the problem of judicial independence in modern Ukrainian realities, and offers the ways of strengthening the guarantees of its realization under current legislation. Two groups of factors of illegal influence on judiciary and judges are distinguished — external and internal. The author gives such illustrations of the external factors as various forms of illegal pressure on a judge, attempts of state officials to predispose a judge to the decision-making in their own interests. Among the factors of internal illegal influence on a judge the author distinguishes: (a) relationships with other judges concerning court hearings; (б) administrative control of judges during court hearings, conducted by senior judges, and organs of judiciary; (в) requesting of any information or inquiries about the motion and prospects of a trial from a judge.

Key words: independence and unprejudice of judges, illegal influences into the work of judiciary, judicial indemnity, responsibility for interference within the work of judiciary.